

फेब्रुवारी महिन्यातील कामांचा तपशील

भुईमूग (उन्हाळी)

- * उन्हाळी भुईमूगास जमिनीच्या मगदुरानुसार ८-१० दिवसांच्या अंतराने पाणी द्यावे.
- * पेरणीनंतर चाळीस दिवसापर्यंत पीक तणविरहित ठेवावे. त्यासाठी वेळोवेळी कोळपणी व खुरपणी करावी. भुईमूगाच्या आऱ्या जमिनीत शिरण्याच्या आधी पिकास भर दयावी व त्यानंतर पिकातील आंतरमशागत करावी.
- * पेरणीनंतर ३० दिवसांनी हेक्टरी १२५ किलो जिप्समचा दुसरा हप्ता दयावा. जिप्समची मात्रा पिकाच्या दोन ओळीत दयावी व नंतर कोळपणीकरून जमिनीत मिसळावे.
- * पेरणीनंतर ओळीत अंतर आढळून आल्यास बी टाकून ताबडतोब नांगे भरावेत.

ऊस

- * पूर्व हंगामी ऊसातील आंतरपिकाची अवस्था पाहून काढणी करावी.
- * १२ ते १६ आठवडे झालेल्या ऊसाला नत्राचा तिसरा हप्ता द्यावा याकरिता हेक्टरी ३४ किलो नत्र (७४ किलो युरिया) वापरावे.
- * ऊसाची लागण सलग सरीमध्ये दोन ओळीतील अंतर मध्यम जमिनीसाठी १००-१२० सें.मी., भारी जमिनीसाठी १२०-१५० सें.मी. ठेऊन करावी अथवा ७५-१५० सें.मी. किंवा ९०-१८० सें.मी. पट्टा पध्दतीने लागण करावी.
- * लागणीसाठी को.एम.-०२६५ (फुले २६५), को.८६०३२ (निरा), नवीन प्रसारीत वाण फुले १०००१, को.१४०१२ (फुले सावित्री), को.सी. ६७१ या वाणांची निवड करावी. लागणीसाठी दोन डोळ्यांच्या टिपरीचा वापर करावा.
- * बेणे मळयातील चांगले निवडून घेतलेले बेणेच ऊस लागवडीसाठी वापरावे. खोडव्याचा ऊस लागणीसाठी वापरू नये. लागणीपूर्वी बिजप्रक्रियेसाठी ३०० मि.ली.मॅलॅथिऑन+१०० ग्रॅम बाविस्टीन (कार्बेन्डॉझिम) १०० लिटर पाण्यात मिसळून तयार केलेल्या द्रावणात बेणे १०-१५ मिनीटे बुडवावे व नंतर ऑसिटोबॅक्टर व स्फुरद विरघळविणारे जीवाणू अनुक्रमे १० किलो आणि १.२५ किलो १०० लिटर पाण्यात मिसळून तयार केलेल्या द्रावणात टिपऱ्या ३० मिनीटे बुडवून लागणीसाठी वापराव्यात यामुळे नत्र खताची बचत होवून स्फुरद खताची उपलब्धता वाढते.
- * सुरु ऊसाच्या लागणीच्या वेळी प्रति हेक्टरी २५ किलो नत्र, ६० किलो स्फुरद, ६० किलो पालाश द्यावे. तसेच सुक्ष्मअन्नद्रव्यांची कमतरता असल्यास माती परीक्षणानुसार झिंक सल्फेट २० किलो, फेरस सल्फेट २५ किलो, १० किलो मँगनीज सल्फेट व बोरॅक्स ५ किलो प्रति हेक्टरी शेणखतांत मिसळून सावलीत मुरवून रांगोळी पध्दतीने ४ ते ५ सें.मी. खोलीवर ही सुक्ष्मअन्नद्रव्ययुक्त खते द्यावीत. को.८६०३२ ऊसासाठी २५% रासायनिक खतांची जादा मात्रा द्यावी.
- * मध्यम प्रतिच्या जमिनीत ओली लागण करावी, भारी व चोपण जमिनीत कोरडी लागण करावी.
- * ऊस लागणीनंतर ४-५ दिवसांनी वापश्यावर हेक्टरी ५ किलो अॅट्राझीन (अॅट्राप) प्रति हेक्टरी १००० लिटर पाण्यात विरघळून किंवा सॅकार (मेट्रीब्युझीन) १५०० ग्रॅम १००० लिटर पाण्यात मिसळून जमिनीवर फवारणी करावी, फवारणी करतांना फवारलेली जमीन तुडवू नये.
- * खोड किडीच्या नियंत्रणासाठी ऊसाच्या शेतात प्रति हेक्टरी ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी. ल्यू) शेतात लावावे. आवश्यकता असल्यास क्लोरिनट्रीनिलीप्रोल ०.४% दाणेदार हे किटकनाशक १८.७५ किलो अथवा फिप्रोनिल ०.३% दाणेदार हे किटकनाशक २५ ते ३० किलो प्रति हेक्टरी या प्रमाणात वापरावे.

- * भविष्यात पाण्याचा ताण पडण्याची शक्यता असल्यास म्युरेट ऑफ पोटॅशची मात्रा शिफारशीत मात्रेपेक्षा २५% नी वाढवून द्यावी.
- * ऊस तोडणीनंतर पाचट सरीत दाबून घ्यावे.
- * ऊसाचे बुडवे मोकळे करून धारदार कोयत्याने जमिनीलगत छाटून घ्यावेत व त्यावर ०.१% कार्बेन्डॉझिम (बाविस्टीन) फवारावे (१०० लिटर पाण्यात १०० ग्रॅम (बाविस्टीन) पाचटावर प्रति हेक्टरी ८० किलो युरिया, १०० किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट व १० किलो पाचट कुजविणारे जीवाणू शेणखतात अगर कंपोस्ट खतात मि सळून पाचटावर टाकावेत. रासायनिक खते व जीवाणू खते एकत्र वापरू नयेत.
- * पहिले पाणी दिल्यानंतर ३ ते ४ दिवसांनी वापसा आल्यानंतर पहारीच्या सहाय्याने हेक्टरी १२५ किलो नत्र, ५८ किलो स्फुरद, ५८ कि. पालाश या रासायनिक खताचे मिश्रण द्यावे. तसेच झिंक सल्फेट २० किलो, फेरस सल्फेट २५ किलो प्रति हेक्टरी या प्रमाणात शेणखतात मिसळून एकत्रित करून बुडव्यापासून सरीच्या एका बाजूला १५ ते २० सें.मी. अंतरावर व १५ सें.मी. खोलीवर पहारीने छिद्र घेवून द्यावे, दोन छिद्रातील अंतर ३० सें.मी. ठेवावे.
- * किडग्रस्त/तणग्रस्त लागण क्षेत्र असल्यास खोडवा ठेवू नये. तसेच कमीत-कमी हेक्टरी १ लाख ऊसांच्या रोपांची संख्या असलेल्या क्षेत्रातच खोडवा ठेवावा.
- * खोडवा ऊसात गवताळ वाढीची बेटे दिसून आल्यास त्वरित काढून नष्ट करावी.
- * खोडकिडीच्या प्रभावी नियंत्रणासाठी प्रति हेक्टरी ५ कामगंध सापळे (इ.एस.बी.ल्यू) शेतात लावावे. आवश्यकता असल्यास क्लोरिनट्रीनिलीप्रोल ०.४% दाणेदार हे औषध १८.७५ किलो अथवा फिप्रोनिल ०.३% दाणेदार हे औषध २५ ते ३० किलो प्रति हेक्टरी या प्रमाणात वापरावे.
- * बांधणीच्या अवस्थेत असलेल्या आडसाली ऊसाला हेक्टरी १६० किलो नत्र (३४७ किलो युरिया), ८५ किलो स्फुरद (५३१ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट) आणि ८५ किलो पालाश (१४२ किलो म्युरेट ऑफ पोटॅश) खतमात्रा देऊन बांधणी करावी. को.८६०३२ च्या ऊसासाठी २५% रासायनिक खतमात्रा वाढवून द्यावी.

हरभरा व्यवस्थापन

- * बागायती हरभऱ्याच्या विविध वाणांची पक्वतेनुसार काढणी व मळणी करावी.

रब्बी ज्वारी

पहिला पंधरवडा

- * कणसे उन्हात वाळवून झाल्यानंतर मळणी/उफणनी करावी व साठवणुकीपूर्वी ज्वारीचे धान्य उन्हात वाळवावे व साठवणूक करावी.
- * जरूरी भासल्यास तांबेरा रोग नियंत्रणासाठी दुसरी फवारणी पहिल्या फवारणी नंतर १५ दिवसांच्या अंतराने करावी.
- * गव्हावरील करपा रोगाच्या नियंत्रणासाठी रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येताच कॉपर ऑक्सिक्लोराइड (०.२ टक्के) अधिक डायथेन एम-४५ (०.२ टक्के) या बुरशी नाशकाच्या मिश्रणाच्या दोन फवारण्या १५ दिवसांच्या अंतराने कराव्यात. यामुळे गव्हाच्या दाण्यावरील काळे टोक या रोगाची समस्या देखिल कमी होते.
- * उंदरांच्या नियंत्रणासाठी विषारी आमिषांचा वापर करावा. आमिष तयार करण्याकरिता कोणत्याही धान्याचा जाडाभरडा ५० भाग त्यात एक भाग झिंक फॉस्फाईड मिसळावे. यामध्ये थोडेसे गोडेतेल टाकून चांगल्या प्रकारे मिश्रण तयार करून प्रत्येक बिळामध्ये साधारणपणे एक

- चमचा मिश्रण काठीच्या सहाय्याने खोलवर टाकावे व बिळे पालापाचोळा व गवत टाकून झाकून घ्यावीत व बिळांची तोंडे चिखलाने बंद करावीत. तसेच पिंजऱ्याचा उपयोग करून उंदीर पकडावेत.
- * गहू पीक पक्क होण्याच्या २-३ दिवस अगोदर पिकाची कापणी केल्याने गव्हाचे दाणे शेतात झडण्याचा प्रकार आढळत नाही.
- * कापणीच्या वेळी दाण्यातील ओलाव्याचे प्रमाण १५ टक्के असावे.
- * गहू बियाणे साठवणुकीच्या काळात सोंडे किडीच्या नियंत्रणासाठी उन्हात वाळविलेल्या बियाण्यास प्रति किलो १० ग्रॅम वेखंड भुकटीची बीजप्रक्रिया करावी.

फळबाग व्यवस्थापन

- * डाळिंब-नत्राचा उर्वरित हप्ता द्यावा फुलकिडीचे नियंत्रण करावे, तेव्हा रोगाचा प्रादुर्भाव टाळणे हंगामी प्रतिबंधात्मक उपाय योजना कराव्यात मधमाशी पेटया ठेवाव्यात.
- * सिताफळ - बिगर हंगामी लवकर फळे मिळण्यासाठी बागेत झाडांभोवती बाजरीची पेरणी करावी. शिफारशीत खतांच्या मात्रा द्याव्यात
- * बोर - पक्क फळांची छाटणी करावी.
- * आवळा - बागेची स्वच्छता करावी.
- * अंजीर - बागेची स्वच्छता करावी.
- * जांभूळ - उर्वरित खताची मात्रा द्यावी.
- * कागदी लिंबू - झाडास दुहेरी आळे पध्दतीने पाणी द्यावे. कॅंकर / खैऱ्या रोग : स्टेप्टोसायक्लीन १ ग्रॅम + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ३० ग्रॅम प्रति १० लि. पाण्यातून फवारावे. खैऱ्या रोगाचे नियंत्रणासाठी स्टेप्टोसायक्लीन १ ग्रॅम + कॉपर सल्फेट ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.

भाजीपाला व्यवस्थापन

- * रांगडा हंगामातील कांदा काढणीस तयार झाला असल्यास तीन आठवडे आधी कांद्याचे पाणी बंद करावे.
- * रबी हंगामातील कांदा पीक दोन महिन्यांचे झाले असल्यास नत्र खताचा दुसरा हप्ता द्यावा व पीक स्वच्छ ठेवावे.
- * आवश्यकतेनुसार पीक नियंत्रणाचे उपाय योजावेत.
- * उन्हाळी भाजीपाला पिकाची लागवड पूर्ण करावी.
- * जानेवारी महिन्यात लागवड केलेल्या पिकाची खुरपणी करून नत्र खताचा पहिला हप्ता द्यावा.
- * वेलवर्गीय भाजीपाला पिकांना आधार देण्यासाठी मंडप (दुधी भोपळा) व इतर पिकांसाठी ताटी पध्दतीचा वापर करावा.
- * कोबीवर्गीय पिकांचे गड्डे तयार झाले असल्यास काढणी करावी.
- * वाटाणा पिकाची योग्य वेळी काढणी करावी.
- * टोमॅटो पिकास खतांचा दुसरा हप्ता द्यावा व पीक संरक्षणाचे योग्य ते उपाय योजावेत.
- * ढगाळ वातावरण असल्यास बुरशीनाशकांची फवारणी करावी.
- * आवश्यकतेनुसार अन्नद्रव्यांचा वापर करावा.
- * लसून पीक खुरपून स्वच्छ ठेवावे व पीक संरक्षणाचे योग्य ते उपाय करावे.
- * उन्हाळी टोमॅटो लागवडीसाठी रोपे तयार झाली असल्यास लागवड करावी.
- * टोमॅटो लागवडीचे वेळेस खत मात्रेच्या ५० टक्के नत्र, संपूर्ण स्फुरद व पालाश लागवडीचे वेळेस द्यावे.

कृषि तंत्रज्ञान व्यवस्थापन यंत्रणा (आत्मा), अहमदनगर

योजनेचे नांव : निर्यातक्षम फळबागा आणि

भाजीपाला यांची नोंदणी

योजनेची माहिती : अहमदनगर जिल्ह्यातील आंबा, डाळिंब, द्राक्षे व भेंडी उत्पादक बागायतदार शेतकऱ्यांना जाहीर आवाहन करण्यात येते की, जे आंबा, डाळिंब, द्राक्षे व भेंडी उत्पादक बागायतदार निर्यात करण्यासाठी इच्छुक आहेत त्यांनी ऑनलाईन नोंदणी करण्यासाठी खालीलप्रमाणे मार्गदर्शन करण्यात येत आहे. सदर नोंदणीकरीता प्रत्येक तालुक्यातील मंडळ कृषि अधिकारी हे तपासणी अधिकारी म्हणून नियुक्त करण्यात आलेले आहेत. अधिक माहितीसाठी प्रत्येक तालुका कृषि अधिकारी यांचे कार्यालयास संपर्क साधावा. तसेच याव्यतिरिक्त कांदा सोडून इतर सर्व भाजीपाला आणि फळपिके यांचे मोफत ऑफलाईन रजिस्ट्रेशन जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, अहमदनगर कार्यालयामार्फत करण्यात येते. सदरच्या रजिस्ट्रेशनसाठी लागणारी कागदपत्रे खालील प्रमाणे आहेत.

- * विहित नमुन्यातील शेतकऱ्यांचा अर्ज
- * मंडळ कृषि अधिकारी यांचा तपासणी अहवाल
- * ७/१२, ८-आ आणि स्थळदर्शक नकाशा

ऑनलाईन नोंदणीसाठी विहित नमुन्यातील भरणा केलेले चलन

अ.क्र.	योजनेचे नांव	नोंदणी कालावधी	नोंदणी शुल्क
१	ग्रेपनेट (द्राक्ष) (विलंब शुल्क)	१ सप्टेंबर ते ३० नोव्हेंबर १ डिसेंबर ते ३१ डिसेंबर	५० प्रति १.२० हेक्टर १०० प्रति १.२० हेक्टर
२	मॅंगोनेट (आंबा)	१५ नोव्हेंबर ते १५ जानेवारी	५० प्रति १.२० हेक्टर
३	अनारनेट (डाळिंब)	१५ नोव्हेंबर ते १५ जानेवारी	५० प्रति १.२० हेक्टर
४	व्हेजनेट (भेंडी)	१ सप्टेंबर ते ३१ डिसेंबर	निशुल्क
५	ऑफलाईन नोंदणी (सर्व फळपिके आणि भाजीपाला पिके)	वर्षभर	

अटी व शर्ती : संबंधित अर्जदार हे शेतकरी असणे आवश्यक. योजनेसंदर्भात अधिक माहितीसाठी नजिकच्या कृषि सहाय्यक, मंडळ कृषि अधिकारी, तालुका कृषि अधिकारी, उपविभागीय कृषि अधिकारी तसेच जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

पाणी अडवा, पाणी जिरवा, पाणी वाचवा, पाणी मिळवा

महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहुरी

